

M. 11251:1

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: Osby.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1885 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L U F 71.

Före järnvägarnas, bilarnas och cyklarnas tid, då samfärdseln var starkt begränsad även med hänsyn till de synnerligen dåliga och fåtaliga vägarna i våra skogsbygder, hade ungdomarna av skilda kön ganska små utsikter att stifta bekantskap med andra än dels den egna socknens ungdomar, dels från närmaste grannförsamlingar och i enstaka fall någon ungdom, som haft plats i kanske närmaste stad och någon gång kom på besök i hemorten.

Det var nog delade meningar om det moraliska vid sammankomster mellan flickor och pojkar, ty brännvinet och supseden var tyvärr ganska allmän vid de olika tillfällena, även då ungdomarna träffades, antingen det var vid kalas i hemmen, vid marknader, vid s.k. "hopaläggegillen", vid dans på logen och liknande tillfällen, ty den "heren" d.v.s. yngling, som icke tog en sup eller flera eller en klunk ur flaskan, var ganska sällsynt.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:2.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1883 i Listorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP.

De yttre egenskaper vid val av livsledsagare hos kvinnan, var nog om den unge mannen själv fick bestämma, den ungefärliga, som även i våra dagar verkar tilldragande: frisk, ståtlig, vackert hår, välvårdad i klädsel och lite behag i sitt uppträdande, kanske ock vackra ögon, själens spegel och lagom snäll.

Hos mannen, var nog hälsa och styrka, arbetsamhet, ordning och reda och ädelmod och trohet, som värderades mest.

De viktigaste inre egenskaperna var de, som ^{voro/}nödvändiga för att skapa yttre välstånd i ekonomiskt avseende, såsom flit, sparsamhet, hos kvinnan, att hon kunde sköta ett hems mångahanda sysslor med omtanke och beräkning och ett sunt ekonomisinne, var en egenskap som å omse sidor stod högt i kurs, då som även numera.

De ekonomiska omständigheterna spelade större roll vid valet av livsledsagare, än man ville tillstå.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:3.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP.

Det var icke lätt för en fager torparflicka att bli ingift i ett välbärgat bondehem, även om hon tjänat piga på samma ställe och ådagalagt berömvärda egenskaper på många områden i flera år.

Uppstod verklig redlig kärlek, mellan henne och pojken, som skulle ärva och övertaga gården efter de gamla, hände det ju ofta att de båda unga med enad vilja och tålmod övervunno motståndet så småningom och förenade sina öden för livet i trogen kamp.

Nästan ännu värre var det för den fattige torparpojken, att via mångårig trogen drängsyssla, tänka sig bli måg på husbondestället och så småningom övertaga gården, vilket nästan aldrig kunde förekomma om fanns någon son på gården, som var lämplig efterträdare att övertaga gården, när de gamle icke orkade längre. Även i detta fallet, då det var fråga om äkta och trogen kärlek, skapade de unga de önskvärda förutsättningarna.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949. Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP.

Var han en man med framåtanda, tog han löfte av flickan att vänta på honom, medan han reste till U.S.A. och kanske i någon gruva, eller annat arbete där det betalades bra, under några år av sparsamhet och kanske rent av snålhet, sparade ihop så många dollar som möjligt och sände till någon bank i hemorten, där det vid övergången i Göteborg, omräknades i kronor och blev omkring fyradubbelt härhemma. På den tiden, d.v.s. sista hälften av förra århundradet, kunde man köpa en medelstor gård häruppe för 6.000:- - 8.000:- kronor. Under årens lopp skrev han naturligtvis till sin väntande flicka och skildrade sina upplevelser i främmande land och ofta användes s.k. brevställare, varför ett brev kanske började så här: " Min älskade Kristina och tilltänkta macka, jag vel nu fatta pennan i min hand o låta dig vetta, att jag har helsan intil skrivande stund o önskar dig samma goda gåva etc."

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:5

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: Osby.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP.

Betr. gåvoväxling före frieriet, var möjligheten därtill i dessa avsides belägna orten ganska begränsad, i brist på Guldsmedsaffärer, affärer med galanterivaror, inga postorderfirmor. Det mest vanliga var nog att de unga träffades vid stormarknaden, då alla ungdomar och tjänstefolk hade fridag och då köpte någon minnessak av någon kortvaruhandl. Området inom vilket man sökte sig hustru var som förut nämnts ganska begränsat merendels till den egna socknen eller event. någon närliggande socken.

Orsaken till detta var även den att de släkter som voro ägare till större eller mindre förmögenheter verkade för att dessa skulle stanna inom släktkretsen. Följden härav blev efter hand ganska ödesdiger, när släktingar gifte sig med varandra, generationer efter varandra och arvsanlagen försämrades och resulterade i andligt undermåliga individer inom vissa släkter.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949. Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP.

Föräldrarnas samtycke vid dotterns eller sonens giftermål, var nog förr mera avgörande, än på senare tid. Släktingar, grannar och byns övriga medlemmar, ville gärna ha ett ord med i frågan. I vissa fall fanns kanske orsak till avundsjuka och då tillämpades det gängse uttrycket: "Ingen är så dålig som när de gifter sig och ingen så bra som när de dör". Anledningarna till att föräldrarna ogillade ett barns giftermål, var nog i allmänhet den att motparten icke var antingen rik nog, eller av sämre släkt, ty även bland bönderna höll man ganska styvt på de olika värdigheterna, om de kom körande till kyrkan med en häst eller parhästar, s.k. "Tvåbett". Någon gång kunde det nog förekomma, att föräldrar eller släktingar tvingade ungdomar att gifta sig mot endera partens vilja. Anledning var nog merendels om följderna efter intima förbindelser kunde konstateras, eller långvarig bekantskap, som icke borde brytas.

! Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:7.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949. Född år 1833 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L.U.F. 71.

Att en pojke och en flicka voro helt obekanta med varandra före frieriet, förekom nog icke i dessa trakter, ty är nog en mera modern förteelse i stora världen. Äktenskapsförmedlare eller böneman, som han merendels kallades, förekom någon gång, men var nog i mera enstaka fall, då friaren var lite blyg, eller kanske ej så gärna sedd i flickans hem, som han tog en talför manlig släkting eller närmare bekant, som skulle höra sig för i flickans hem och framställa den blivande friaren i så fördelaktig dager, som möjligt. Om ett sådant frieri omkring 1875, hörde jag mina morföräldrar berätta följande: När friaren och bönemannen ankommo till flickans föräldrahem och hälsningar med handslag på alla familjemedlemmarna var klart, kom samtalet igång och började om väder o vind, övergick så småningom till gårdens resurser på de olika områden, skogens ungefärliga värde, mängden av de olika boskapsdjuren i ladugården.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949. Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. Ø L U F 71.

Sedan var det tal om mängden skördad råg, korn och havre (vete förekom sällan då) huru många slaktade svin, vars skinkor efter saltning och soltorkning, voro upphängda i takbjälkarna å s.k.

" säaskunken", ett stort rum å andra våningen i bostadshuset, där all uttröskad och harpad spannmål förvarades i skilda högar, beskådades det hela samtidigt. Därefter passade Moran på stället visa vilken vacker drällvävnad, som var igång i vävstolen, vilken var uppsatt i endera framkammaren och lagret av hemvävda verkenstyger, olika slags duktyger, handdukar, mattor m.m. Under tiden hade flic★an bakat goda frasande våvlor och kokt kaffe på trefotingen i köket. Detta serverades nu i finkammaren. Det hörde till god ton att låta bjuda sig minst ett par gånger innan man tog plats vid kaffebordet och på samma sätt innan man smakade på bakverket m.m.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M 11251:9

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L U F 71.

Kaffet på den tiden var i allmänhet uppblandat med rostad råg. När man hade doppat till de två första kopparna, kom husfadern med brännvinspluntan, en särskild flaska, som användes endast för sådan vara och så drack man kaffegök, men vid sådant tillfälle måttligt. Efter kalaset eller trakteringen, kom snusdosan fram, men endast bönemannen och husbonden "prisade" den, ty vid ett sådant tillfälle var det olämpligt av friaren att snusa, i händelse flickan skulle råka få se det, så harklade sig bönemannen och frieriet lydde:

" Ja, Martin o jag ha egentligen kommit för att fråå, om Hanna skulle vilja bli Martins "marojeska", d.v.s. matrederska ?".

Oaktat den väl ansedde bönemannen, blev dock svaret avböjande av husbonden, flickan fader, ty friaren var känd att tillhöra den kategorin, vars kropp icke fordrade något nämnvärt arbete och fastän storbonnapåg, ansågs han icke lämplig som lantbrukare.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:10.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L U F 71.

Vid frieriet, då pojken icke fick korgen, gav han flickan i regeln en minnesgåva. Denna kunde vara en silkeschalett, broch eller nyttig texilvara, som var köpt av någon "Knalle", vilka vandrade omkring på landsbygden, med sina stora packningar, som innehöll lite av varje, användbart i hus och hem.

I de fall då de unga var från ungefär jämförliga bondfamiljer, hade de merendels träffats på tumanna hand och lovat varandra trohet för hela livet, före frieriet och sedan fick man föräldrarnas samtycke. Det var nog rätt allmänt att vid frieriet, flickans föräldrar yttrade sig om vad flickan kom att medföra i hemgift.

Denna bestod av hemvävda linnevaror, stickade och broderade saker.

Större kontanta förmögenheter voro icke så allmänna och uttryktes

någon gång i riksdaler banko, men mest i daler, 6 st. daler pr kr.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251: //.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1833 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L U F 71.

Stora ekkistor- bruakistor - förekom i gårdarna och i dessa nedpackades div. linnevaror, fjäderbolstrar, kuddar m.m. I dessa liksom i bättre byråer, fanns s.k. lönnlådor, i vilka förvarades dyrbarheter, oätkomliga för som icke kände till knepet att öppna dem.

En sådan fick flickan, merendels fullpackad, med sig till sitt nya hem, dit den transporterades av hennes far snarast efter bröllopet.

Vid större bröllop, som helst skulle räcka två eller kanske på tredje dagen, var det ju fråga om arbetsamma förberedelser, såsom slakt, bakning, rengöring och pyntning i bröllopgården.

Det förekom att fästmöns flickvänner hjälpte till att sy hennes utstyrsel, men att fästmän gick omkring i byn eller socknen för att samla gåvor till bosättningen, har jag icke hört talas om.

Bjudningen till bröllop utfördes av någon medlem i familjen, som gick omkring till närmaste grannar och vänner o bjöd dem välkomna.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:12.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: Osby.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1885 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L U F 71.

Längre bort boende släktingar, som man icke kunnat träffa personligen vid kyrkan, eller på annat sätt fick bjudas brevledes.

När Prästen och Klockaren skulle vara med bjöds de av husbonden själv. Direkt objudna gäster förekom nog sällan. Men ledarna för dem som skulle skjuta lösskott och ropa "Brudparet fram", blevo merendels i köket trakterade med supar och tilltugg.

S.k. svensxa o möhippa, var nog mycket sällsynt i dessa trakter.

Det förekom nog att på bröllopsdagen, några släktingar och vänner till brudgummen, först samlades i hans hem och där förekom lite traktering så man skulle vara vid gott humör, när man kom till bröllopsgården, åkande efter hästskjuts. Förridare förekom icke.

En hel del högtidliga och traditionella festtillställningar

såsom t.ex. i Dalarna och Vermland, vid sådana tillfällen, var icke brukligt, men lite varierande skämtsamma tillställningar förekom ofta.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:13.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: Osby.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L U F 71.

När brudgummen och hans följe ankom till bröllopgården, skyndade husbonden, åtföljd av de äldre i familjen och event. redan ankomna gäster, att hälsa brudgummen och hans föräldrar välkomna. Att ta hand om hästarna, spänna dem från fordonen och leda dem in i stallet, där förut i förväg ordnats med ledig spilta och foder, ombestyrdes av drängarna, eller någon av sönerna på gården.

Förning även till bröllop var brukligt och gästerna från gränsen mot Småland, hade med sig sötost eller ostkaka och gästerna, som kommo söderifrån, neråt Skåne, medförde den där brukliga spettkakan.

Har icke hört att bönemannen hade några särskilda uppgifter vid bröllopet, inte heller att man samlade ihop pengar vid bröllop.

Dans vid bröllop, kan man nog säga var självskrivit, ty så många

som möjligt av gästerna ville gärna dansa minst en gång med bruden och då det sällan förekom märkvärdigt höga ståndspersoner, brukade brudgummen dansa första dansen med bruden.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:14.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: Osby.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L U F 71.

Vid lekar och dans vid bröllop bildade icke gifta och ogifta skilda grupper, utan alla som icke var för gamla deltog gärna och roade sig av hjärtans lust gemensamt i något sidorum, som var ledigt för tillfället. "Hur kom det till uttryck att bruden lämnade de ogiftas och inträdde i de gifta kvinnornas lag?". Där om har jag icke något berättas, varken att hennes hår kliptes, eller att man satte på ungnorshuva. Då bröllopet med ätande, drickande och dansande i allmänhet drog ut på småtimmarna, försiggick brudens avsked från föräldrarna utan vidare större ceremonier, ty var ju sällan fråga om att flytta så långt från föräldrahemmet och någon bröllopsresa förekom aldrig i dessa trakter i vanlig mening.

Då bruden tidigare brukat hjälpa till vid mjölkning, utfodring och skötsel av husdjuren och var djurvän, gick hon gärna en rund i ladugården och klappade om de olika djuren som avsked.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 11251:15

Landskap: Skåne Upptecknat av: Carl Sandborg
Härad: Östra Göinge Adress: O s b y.
Socken: Örkened Berättat av: Carl Sandborg, Osby.
Uppteckningsår: 1949 Född år 1883 i Liatorp, Kronobergs län.

FRIERI OCH BRÖLLOP. L U F 71.

Bruden brukade besöka föräldrahemmet ganska snart efter bröllopet, antingen vid event. födelsedag e.d. eller kom hon ändå, ty de voro ju alltid nyfikna i hennes gamla hem, hur hon trivdes i sitt nya. Efterkalas förekom de närmaste dagarna efter bröllopet, då skulle de, som varit behjälpliga vid förberedelserna till storkalaset, ävensom sådana vilka av skilda orsaker inte kom med till bröllopet, vara med och smaka de olika rätterna och höra berättas om högtidligheterna, så detaljerat som möjligt, ty det var ju vanligt ^{vis/} allmänna samtalsämnet en tid efteråt vid småtillställningar.

På landet har ju alltid intresset cirkulerat kring nästans görande och låtande och många gånger har detta tagit sig uttryck i berömvärd hjälpsamhet, då sådant ansetts vara behöfligt vid t.ex. sjukdom eller dödsfall.

Ifyll endast ovanstående uppgifter!